

[Tesdorpf.]

som det tit er gået, at appetitten hos dem, der ønsker jord, stiger, efterhånden som de spiser, således at det faktisk efterhånden ikke blot bliver lidt, men meget af stiftelserne, det drejer sig om. Vi har efter min mening råd til at lade fundatserne værne om disse stiftelser, fordi fundatserne nu engang værner bedre. Jeg synes, vi har råd til det netop ud fra den interesse, som hele den brede offentlighed har i, at man bevarer stiftelserne i stedet for at begynde at hakke i dem og derved efterhånden ødelægge dem og ødelægge helheden.

Jeg kan på mit partis vegne sige, at vi ikke finder, det vil være fornuftigt at gennemføre dette lovforslags bestemmelser, hverken hvad det første eller det andet afsnit angår. Vi finder — jeg skal ikke sige det stærkere — det for begge afdelingers vedkommende upåkrævet, og derfor kan jeg ikke anbefale lovforslaget. Vi er selvfølgelig villige til i det udvalg, som jeg går ud fra bliver nedsat, at gennemdrøfte forslaget og eventuelt at tage stilling til andre forslag og forslag om ændringer, som måtte fremkomme.

Aage Fogh: Jeg vil gerne til indledning takke den højtærede landbrugsminister for det foreliggende lovforslag, og jeg takker ministeriets embedsmænd for de udmærkede bemærkninger og for den særdeles fyldige betænkning, der følger lovforslaget. Efter at de ærede medlemmer har læst den betænkning, og efter at man har hørt de foregående indledere, kan der vist ikke være grund til for mig at lægge beslag på megen tid til forklaring af lovforslaget. Det er ligetil. Men jeg vil gerne gøre et par bemærkninger til to foregående talere, det ærede medlem hr. Søren Andersen og det ærede medlem hr. Tesdorpf.

Det er jo ikke så forbavsende, at det ærede medlem hr. Tesdorpf meddeler os, at han mener, forslaget er i strid med grundloven. Jeg mindes aldrig, at vi her i tinget har behandlet et jordlovsforslag, der ikke efter de konservatives mening var i strid med grundloven. Det er vist de konservatives almindelige opfattelse, at grundloven er skrevet for at værne dem og deres interesser og dermed skulle være en hindring for, at de, der har lidt mindre af samfundets goder,

kunne få en rimelig andel deraf. Jeg har derfor ingen betænkelighed ved, at det ærede medlem hr. Tesdorpf ønsker loven prøvet; jeg tror, det vil gå med den, ligesom det er gået med de andre love, og så har sjælen jo ro, når højesteret har afsagt sin kendelse.

Det ærede medlem hr. Tesdorpf var også inde på, at denne lov ført ud i praksis ville være voldsomt generende for det praktiske landbrug; men samtidig sagde det ærede medlem, at han havde ikke indtryk af, at aktieselskabsformen havde nogen væsentlig udbredelse. Dette tror jeg er rigtigt, og derfor kan jeg ikke se, at loven skulle virke særlig generende; men jeg er lige så sikker på, at hvis aktieselskabsformen får en virkelig udbredelse, vil det være en ulykke for dansk landbrug. Igennem hundrede år har vort arbejde på disse områder gået ud på at værne om den nære forbindelse imellem bonden og hans jord, og jeg tror, at hvis vi gennem en besiddelsesform, der betinger, at ejeren bliver den upersonlige aktiebesidder, men dyrkeren bliver bestyreren, forvalteren eller inspektøren, er vi inde på en forkert linje.

Jeg kan til nød forstå, at det ærede medlem hr. Tesdorpf kunne tænke sig en sådan udvikling, men jeg forstår ikke, at det ærede medlem hr. Søren Andersen, der dog repræsenterer den solide danske bonde og partiet venstre, også er betænkelig ved, at vi vil lægge denne hindring ind for aktieselskabets udbredelse. Jeg er ikke blind for, at den forkerte politik, som er ført i vore økonomiske selskaber, kreditforeningerne og hypotekforeningerne, der i øjeblikket kun belåner en tredjedel af værdierne inden for landbruget, kan give store vanskeligheder; men jeg regner med, at vi må gennemføre ændringer på disse områder, der kan modvirke vanskelighederne.

Jeg kunne også tænke mig, at der for nogle familier kunne være interesse i en vis form for fælleseje. Mere tiltalende end aktieselskabsformen ville det være, hvis man lod indestå en familieprioritet på konjunkturbestemte rentevilkår. Derved ville familien sammen med brugeren af jorden få fælles interesse i det økonomiske resultat; den ville have andel i det øgede udbytte, men også få andel i den risiko, der eventuelt ville blive for overvældende for det af familiemedlemmerne, der har overtaget